

Pasul european

sau

Spirala filosofică a revenirii la identitate

Pasul european te surprinde, apoi te înduioșează și te face să zâmbești. E frumos! În tonalitate majoră, sărbătorească. Nu are acea bătaie agresivă, nu te izbește surd, în piept, de parcă ar vrea, doar cu mersul (!), să-ți dezbată plămâni.

Există cuvinte, sintagme, care, ca niște săgeți de argint, trec prin trupul realității și îi relevă brusc sensul. Este la fel ca în poezie, când titlul străbate chiar prin inima poemului. Ori ca și atunci când primul vers al poeziei nu este un simplu preludiviu, ci o efigie *in anticipo*, un ritm și o respirație unică, inconfundabilă, așa cum este respirația mării într-un anume moment al ei, într-un anume ceas. Și arta, pentru că aici forma trimite direct la conținut, la adevărul acestuia, îi revelează esența.

La aceasta te-ai gândit, în primul rând, întrebându-te dacă și aici e adevărată și valabilă judecata de mai sus, atunci când ai privit filmul video cu parada militară de la Chișinău, și când, la uimirea ta mută, ți s-a răspuns: Au defilat cu pas european! A scris mult presa despre aceasta înainte de parada din 27 august... Nu știai?...

Nu știai. Încearcă sentimente contradictorii vizavi de parada militară ce urma să aibă loc la Chișinău, cu prilejul aniversării a 20-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova (R.M.; un show al mușchilor, cum s-a exprimat cineva). Sentimentele contradictorii te încearcă și acum, ceva mai cruțător însă, după ce ai admirat pasul european cu care a defilat Armata Națională a R.M. E pentru că a mai căzut un zid berlinez, ți-ai zis, întrebându-te câte ziduri trebuie să mai cadă, căci au căzut atâtea până acum – 1989, 1991, 2009... – și atâtea încă au/trebuie să mai cadă!...

Afli: Armata Națională a R.M. renunță la pasul de defilare sovietic, adoptând un model european. Noua variantă a pasului de defilare, la prima vedere, seamănă cu acela folosit de Armata Română (...). (...) A fost prezentat de către Batalionul de Gardă al Ministerului Apărării (...). „Este un model european. Unul solemn, dar, concomitent, un model de defilare care păstrează sănătatea acestor băieți tineri care au o viață înaintea”, apreciază președintele interimar al R.M., Marian Lupu, după exercițiul demonstrativ (...).

Moscova este nervoasă că R.M. adoptă standardul NATO (...). Moldova își aliniază forțele armate la standardele NATO (...). Militarii moldoveni au renunțat la pasul de defilare sovietic în favoarea celui european, scrie *Nezavisimaa gazeta*, care pune la îndoială neutralitatea R.M. (...), experții (...) consideră că acesta este primul pas spre integrarea țării în NATO, scrie același cotidian

rusesc (...). Surse on-line – *Unimedia* și *Ziua veche* – citează că Ministrul Apărării R.M., Vitalie Marinuță, are o părere proprie în ce privește neutralitatea R.M., dar că acum e oportun de explicat cetățenilor că neutralitatea costă. Și costă mult.

Pasul european, deci, ca argument necesar al continuării efortului AIE spre integrarea europeană (dincolo de criza prezidențială care durează deja doi ani, dincolo de nenumăratele neînțelegeri ale acesteia, unele, aparent cosmetice, precum divergențele de opinii privind defilarea sau non-defilarea ostașilor Moldovei pe Piața Roșie din Moscova, în ziua de 9 mai 2011).

Privești filmul paradei cu un sentiment continuu de sfâșiere. Tablourile, reale, sau cele din amintiri, nu mai puțin reale, se înșiruie pe de o parte și de alta a scenei evenimentului: Piața Marii Adunări Naționale (PMAN). Catedrala, Arcul de Triumf, șirul negru al ghirlandelor de fontă, pe de o parte. Dincolo, clădirea Guvernului, cu înșiruirea gri a geamurilor de sticlă. Dinspre Catedrală, pe retina amintirii tale, mii și mii de oameni, tricoloruri..., tu, dezmoțindu-ți picioarele, fericită: Doamne, cât de mulți suntem!, înspăimântată: Doamne, cât de puțini suntem!... De după geamurile gri se ițesc cu precauție, scrutând PMAN, siluete speriate de guvernanți sovietici (era în '88, în '89, în '91...). În centrul PMAN, dinspre Catedrală – fanfara militară și coloane de soldați; dinspre Guvern, scena cu oficialitățile R.M., care vor primi prima paradă militară consacrată Zilei Independenței.

În prezidiu, doar doi vechi militanți ai Mișcării de Eliberare Națională, domnii Ion Hadârcă și Mihai Ghimpu; mai multă lume nouă în care vreau să cred; câțiva oameni din vechiul sistem, care au slujit și pe Dumnezeu, și pe Mamona, în funcțiile cele mai înalte ale R.M., și Mitropolitul Vladimir, alias colonelul Nicolae Cantarean, fost ofițer de securitate în Rusia, avansat în grad militar prin decret prezidențial, în '96-'97, de către președintele de atunci, Petru Lucinschi, în timp ce acesta se afla chiar în funcția sa deloc militară de mitropolit vșeia Moldovî, cum i-o fi zicând șeful său de la Moscova, Patriarhul Bisericii Ruse, Kiril. Tu însă vezi un alt tablou al Prezidiului și știi că tabloul tău e la fel de real, ba mai real decât

realul care ți se înfățișează în fața ochilor (respectiv, o recunoaștere a gradului militar oferit de Rusia trimisului său?!...).

Sună gornistul. Se aude un discret ps-s-s-st!... Din mersul lent al unei decapotabile (care nu e decât o veche Pobeda, rusească!) un glas răspicat rostește fraza de început a evenimentului: Începe Parada Militară consacrată aniversării a 20 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova! Se aude un plâns de copil, dar este imediat depărtat de sonor. Cântă Orchestra Militară. Comandantul paradei, generalul de brigadă X., raportează Ministrului Apărării că efectivele militare ale R.M. sunt pregătite de defilare. Din decapotabilă, Ministrul Apărării salută reprezentanții fiecărui efectiv în parte.

Defilarea o începe Batalionul de Gardă: zece tineri în alb și roșu, purtând Tricolorul nostru, cu stemă, și două drapele istorice. Zece tineri care îți amintesc, simultan, de garda de onoare a Curții Regale din Marea Britanie, de husarii armatei ruse, dar și de soldății de plumb din filmul cinic al unui oarecare Starâș, jurnalist de serviciu al comuniștilor, care lua în derâdere guvernarea Druc și escapada voluntarilor civili spre Comrat pentru a împiedica secesiunea pământului nostru din sud (azi, acolo: autonomia găgăuză...).

Pasul european te surprinde, apoi te înduioșează și te face să zâmbești. E frumos! În tonalitate majoră, sărbătorească. Nu are acea bătaie agresivă, tăioasă, nu te izbește surd, în piept, de parcă ar vrea, doar cu mersul (!), să-ți dezbată plămâni. Nu știai: erai în mod inconștient înfricoșată de pasul agresiv de defilare al Armatei Sovietice. Nu știai că poate exista și un alt pas. Iată că există. Iată că există și în spațiul tău. Și acest pas vorbește. E un ritm, o atitudine.

Soldății de plumb defilează cu pas de dans pe lungimea întregii PMAN, dinspre Primăria capitalei, – acum, pentru al doilea mandat, în mâinile unui tânăr (!); către statuia lui Ștefan cel Mare, Biblioteca Hasdeu, Președinție și Parlament, acestea aflate încă în reparație după 7 aprilie 2009, când tinerii au pus piciorul în prag și au spus: Până aici!

Încerci continuu aceeași trăire contradictorie, de suferință la un loc cu bucurie, și niciuna dintre ele nu prevalează, nu ia întâietatea, nu poate pune capăt acestei sfâșieri. Argumentele se iau de gât unele pe altele și toate rămân în picioare, în întreg diapazonul lor. Îți pui o mulțime de întrebări și, ca un dement, tot tu, îți răspunzi: – De ce avem nevoie de această demonstrație a forței în situația precară în care suntem?! Cine ne atacă?... Suntem ridicoli!// – Sunt 20 de ani de Independență. 20 de ani de când suntem liberi! O libertate infantilă, chinuitoare, peste puterile noastre chiar, în contextul geopolitic existent și cu moștenirea demografică modificată pe care o avem, cu fondul genetic alterat de spălarea pe creier, dar, totuși, o LIBERTATE, de ce să nu o sărbătorim?! // – Dar noi avem Țară, de ce ne jucăm noi de-

Republica?! E absurd, e ridicol, suntem ca niște copii care se joacă de-a Țara, de-a Parada Militară!... Ne joacă alții, de-a țara! E ridicol, e absurd!... Suntem ridicoli, suntem absurzi! // – Dar e un drept al nostru, o bucurie a noastră, o datorie față de cei ce și-au sacrificat până și viața în această luptă pentru Cauza Națională. Drumul continuă, de ce să nu ne bucurăm la un popas, la o anume etapă?!...

*Istoria cugetă... încet... însă sigur și just... Abia acum, se pare, lucrurile se desprind din vârtejale, din ceață..., iau conturul re-a-li-tă-ții, posibilității/posibilităților. Într-un context concret, cu oameni concreți, cu ocazii istorice concrete (unele definitiv ratate), cu așteptarea/conturarea altor ocazii... Ți se întrupează în fața ochilor, de-a valma cu soldății de plumb ce defilează ca și cum pe arcuri sprintare, spirala filosofică, cu urcușurile și coborâșurile ei inevitabile; cu contorsionările/sinusoidale ei, inevitabile, și acestea... Vezi fața radioasă a militantului Gheorghe Ghimpu, înfigând Tricolorul pe clădirea Președinției; pe cea a consăteanului tău, Ștefan, înfigând tricolorul pe care i l-ai oferit chiar tu pe clădirea Primăriei din Sadova ta... Vezi fața radioasă a Doinei și a lui Ion Aldea Teodorovici, cântând imnuri de dragoste și libertate. Pe maestrul Valentin Mândăcanu, aruncând carnetul de partid pe masa Academiei pentru *veșmântul ființei noastre*; pe Ion Vatamanu, oprind în loc Parlamentul cu voce domoală: *Oameni buni!*...; pe Grigore Vieru, Leonida Lari și Nicolae Dabija, cu inimile lor care au ridicat mulțimi; pe Dumitru Matcovschi, ca un zeu în ceasul lui de arheu, zdrumecat sub roțile camionului; pe Ion Ungureanu, citind cu glasul Dreptății înseși *Declarația de suveranitate a Republicii Moldova*; pe Mircea Druc într-un spasm mistic, solicitând miilor de oameni din PMAN să-și încrucișeze mâinile a rugă și să privească spre cer; pe Alexandru Moșanu, Ion Hadârcă, Mihai Ghimpu, Valeriu Matei, părintele Ciuntu, părintele Buburuz și atâția alții, colindând satele Basarabiei, deșteptându-le...; pe Ilie Ilașcu, închis ca o fiară, după gratiile de la Tiraspol, pe generalul Costaș... Vezi tinerii din 7 aprilie, bătuți la rinichi cu ciubota lui Voronin; copiii anului 1995, pe cei ai anului 2002; copiii *Clipei siderale* pe scena Muzeului de Istorie a României, cu încheieturile mâinilor legate cu panglici tricolore, privind în ochi lumea din sală și întrebând tăios: *Spuneți-mi voi, cum e să ai țară?!... Eu țara o găsesc doar în manualul de istorie!*... Îi vezi pe toți acei care au ars fără rest, ajungând în pragul alienării, cei de acasă și cei care se sfâșie în exod, privind, azi, prin ochii adevăratului Prezidiu, prima paradă militară de după declararea Independenței Republicii Moldova.*

...Dar au și început să defileze efectivele militare... Aici și acum adevărul e că suntem o republică. O republică suverană, totuși, cu toate carențele existente. Spirala filosofică își urmează urcușul. Istoria noastră amestecată cu lacrimi își urmează cursul. Lupta noastră de eliberare națională continuă. Dacă am ști să nu mai cedăm niciun milimetru din curbura câștigată a spiralei. Dacă am putea să nu uităm nici pe o clipă pasul european.

Veneția, 1 septembrie 2011